

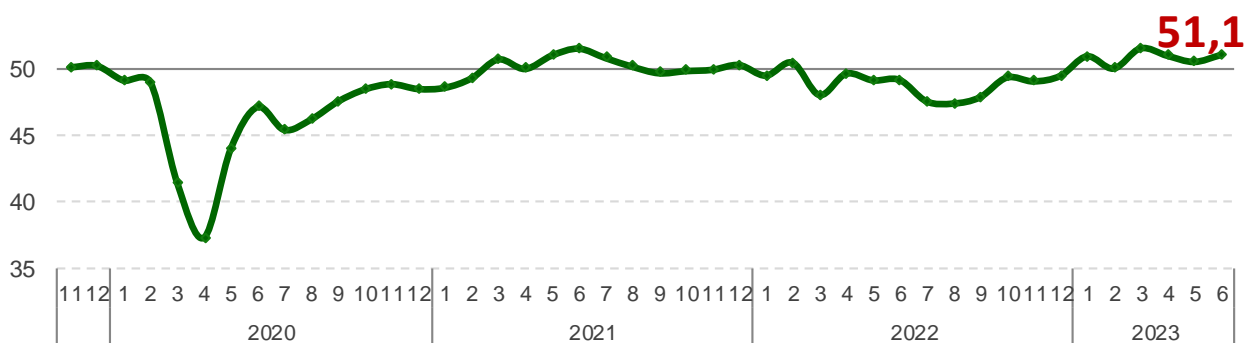

Іскерлік белсенділік индексі

2023 Маусым

Маусым айында жеткізілім мәселелеріне қарамастан іскерлік белсенділік жақсарды. Индекс 51,1 құрап, оң аймақта қалды.

График 1. Іскерлік белсенділік индексінің (ИБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш 50-ден жоғары болса оң өзгерісті, төмен болса кері өзгерісті білдіреді. Индекстің мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), 50-ге тең деңгейі өзгерістің жоқ екендігін көрсетеді.

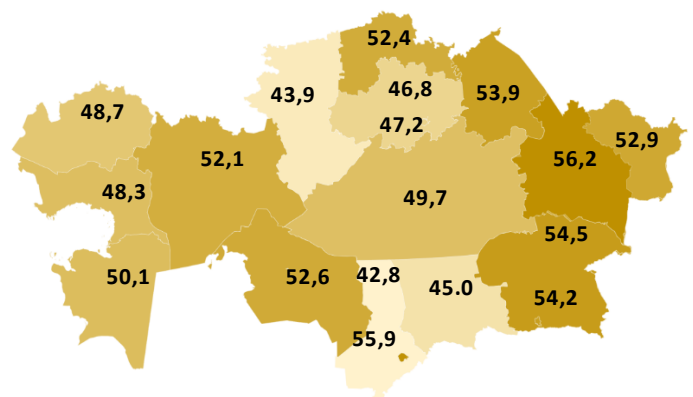
Іскерлік белсенділік индексі 2023 жылғы маусымда 51,1-ге дейін көтерілді.

Көрсеткіштің жақсаруы қызмет көрсету секторында (мамырдағы 51,1 – ден **52,2**-ге дейін) және кен өндіру өнеркәсібінде байқалды, онда индекс оң аймаққа өтіп, **50,9** құрады (мамырда - 49,4). Қызмет көрсету секторының кәсіпорындары жеткізу мерзімінен басқа барлық компоненттердің жақсарғанын атап өтті, кен өндіру өнеркәсібінде тауарлық-материалдық қорлардың көлемі айтарлықтай өсті. Өндіріс пен құрылыста іскерлік белсенділіктің тиісінше **48,4**-ке (мамырдағы 49,9-дан) және **47,7**-ге (мамырдағы 49,2-ден) дейін аздап төмендеуі байқалды, онда жаңа тапсырыстар көлемінің төмендеуі тіркелді.

График 2. Маусым айындағы өңірлер бойынша ІБИ

10 өңірде іскерлік белсенділік жақсарды, 8 өңірде нашарлады.

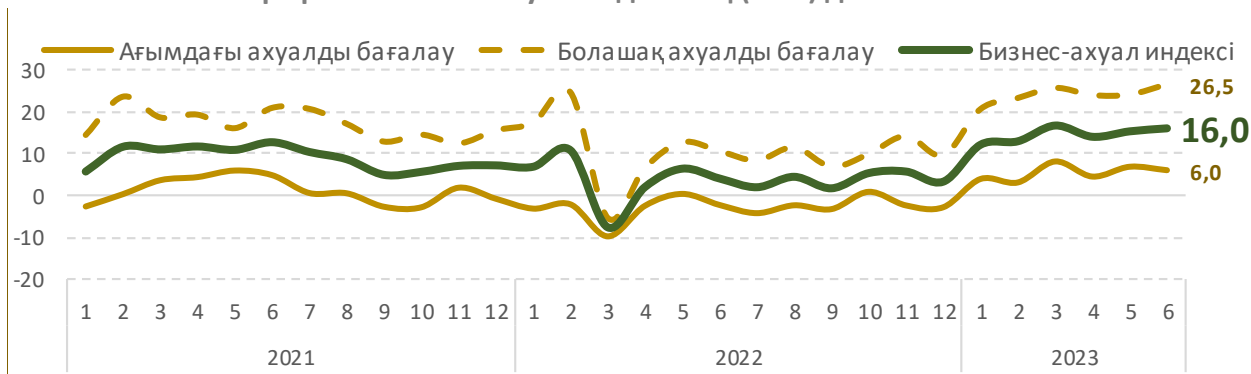
Индекстің ең үлкен мәні Абай облысында (56,2), ең аз мәні Түркістан облысында (42,8) тіркелді.

Бизнес-ахуал индексі

Ағымдағы бизнес жағдайларын бағалаудың аздап төмендеуіне қарамастан, бизнес-ахуал индексі аздап жоғарылады. Бұл көрсеткіш қызмет көрсету секторында айтарлықтай өсті, ал өндірісте біршама төмендеді.

График 3. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

* Ағымдағы және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады, ол бизнес-ахуалдың өзгерісі жайлы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекстің мәні 0 ден жоғары болса ахуалдың жақсарғанын, төмен болса нашарлағанын білдіреді.

Кәсіпорындардың дайын өніміне сұраныс айтарлықтай жоғарылады.

Коммуникациялардың қол жетімділігінің өзгерісі де оң бағаланды, бизнес жағдайларының қалған факторлары (салық жүктемесі, қаржы/несиенің қол жетімділігі, бизнесті қорғау мәселелері) бойынша әлі де теріс бағалар басым.

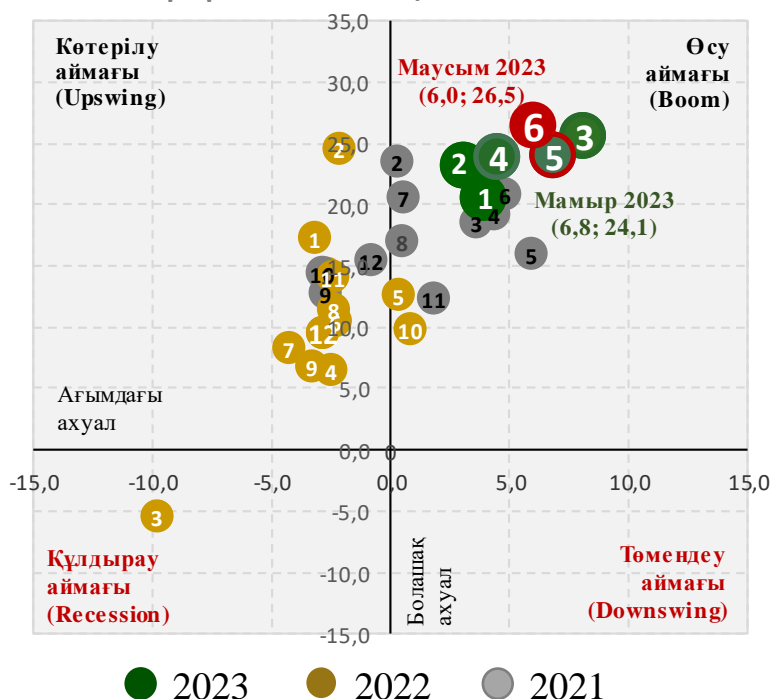
2023 жылдың маусымын айында бизнес-цикл «сағатының» индикаторы өсу аймағында қалды

Кәсіпорындардың ағымдағы бизнес жағдайларын бағалауы 6,0 құрады.

Алдағы 6 айдағы болашақ бизнес-ахуал бағасы 26,5-ке дейін көтерілді.

*Бизнес-цикл «сағаты» экономиканың берілген уақытта циклдың қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін ағымдағы ахуалды (X осі бойынша) және болашақ ахуалды (Y осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.

График 4. Бизнес-цикл «сағаты»

ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҮСІНДІРМЕ

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындардың арасында жүргізілген ай сайынғы сауалнамаларының нәтижелері бойынша дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлық-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімдері сияқты кәсіпорындардың көрсеткіштерінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексі есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады, ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлесінің қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор болып табылады.

⁴ Бизнес-ахуал индексі (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес ағымдағы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$\text{БАИ}^* = \sqrt{(\text{ЖТ}(\text{АЖ}) + 200) * (\text{ЖТ}(\text{БЖ}) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай

БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлестері арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: "жақсарды", "өзгерген жоқ" және "нашарлады". Жауаптардың үлестері салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл "сағаты" - бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі), олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса, экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса, онда экономика өсу фазасында т. с. с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған (болашақ жағдайларды бағалау мен факторларды бағалаудан басқасы).

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және ЖҚҚ нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (іріктеме туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.

¹⁰ Секторлар бөлінісінде өңірлер бойынша іріктеменің репрезентативтілігіне қол жеткізуге қарай жаңа әкімшілік-аумақтық құрылымға сәйкес есептеу нәтижелері ұсынылатын болады.